

§ 403

Valtuutettu Elisa Gebhardin aloite lutikoiden ennaltaehkäisyn ja torjunnan strategiasta Helsinkiin

HEL 2023-013881 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Elisa Gebhardin aloite
- 2 HSL lausunto
- 3 Helsingin Satama Oy lausunto
- 4 Heka lausunto
- 5 Haso lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Elisa Gebhard ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupungin tulee kiireellisesti valmistella ja toimeenpanna luteiden ja muiden tuholaisten ennaltaehkäisy- ja torjuntastrategia sekä edistää toimia myös muiden luteiden torjunnan kannalta olennaisten tahojen kanssa.

Ennaltaehkäisy on kustannustehokkain tapa estää lutikoiden leviämistä. Kaupungin ja aloitteessa mainittujen tahojen omilla sektoreillaan ja yhteistyössä tekemät ennaltaehkäisevät ja ongelmaan aktiivisesti puuttuvat toimenpiteet ovat vaikuttavimpia, jolloin lutikkaongelma ei pääse kasvamaan missään hallitsemattomaksi. Lutikkariski on suhtauduttu sen edellyttämällä vakavuudella ja on jo tehty sekä suunniteltu tehtävän toimenpiteitä ongelman ennaltaehkäisemiseksi. Kaupunkiympäristölautakunta arvioi, ettei erilliselle ennaltaehkäisyn ja torjunnan strate-

gian laatimiselle ole tarvetta, sillä nykyisten toimenpiteiden ja jatkossa vielä kehittyvän eri tahojen välisen yhteistyön voidaan katsoa riittävän lutikkariskin hallintaan.

Kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristöterveysyksikkö valvoo ja neuvoo terveydensuojelulain toteutumista kaupungin palveluissa, kuten esimerkiksi kouluissa, päiväkodeissa ja sosiaalihuollon kohteissa. Osana valvontaa varmistetaan, että lutikkariski on varauduttu riittävillä ennaltaehkäisevillä toimilla ja neuvotaan mahdollisissa lutikkatilanteissa.

Asumisterveysneuvonta on puhelimitse ja sähköpostitse kaupunkilaisille tarjottu palvelu, josta kaupunkilainen voi saada neuvoa tilanteissa, joissa epäilee asuntonsa olosuhteista aiheutuvan terveyshaittaa. Uusituilta Helsingin kaupungin Kodin tuholaiset -sivustolta löytyy myös kattavasti tietoa lutikoista. Ympäristöterveysyksikkö on kouluttanut tarkastajia lutikoiden biologiasta, ennaltaehkäisystä ja torjunnasta. Neuvonnasta annetaan apua myös kodista löytyneen mahdollisen lutikan tunnistamiseen, mutta varsinaisissa torjuntatoimissa ohjataan ammattimaisten torjuntayritysten puoleen. Aloitteen ehdotuksen mukaisesti yksikkö on viestinyt kaupunkilaisille lutikoiden ennaltaehkäisystä matkailussa ja tiedotusta tullaan jatkamaan huomioiden riskiajankohdat.

Ympäristöterveysyksikkö antaa ja on antanut neuvoja lutikkariskin hallitsemiseksi myös kaupungin tytäryhtiöille ja muille yrityksille, jotka ovat yksikön valvontakohteita, kuten hotelleille ja muille majoitustiloille.

Kaupungilla ei ole mahdollisuutta järjestää tasapuolisesti kaikkia kaupunkilaisia palvelevia lämpö- tai pakastekäsittelyn mahdollisuuksia. Lisäksi irtaimiston siirtäminen lutikkatartunnan toteamisen jälkeen ei ole riskitöntä.

Ympäristöterveysyksikkö on tulee esitetyn toiveen mukaisesti käymään vuoropuhelua ja neuvomaan lutikoiden ennaltaehkäisystä joukkoliikenteen kulkuneuvoissa ja Helsingin satamissa.

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän, Helsingin Satama Oy:n, Helsingin kaupungin asunnot Oy:n ja Helsingin Asumisoikeus Oy:n lausunnot. Esitys on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallituksen on osoitettava aloite vastattavaksi sille lautakunnalle tai johtokunnalle, jonka toimivaltaan tai jonka alaisen viranomaisen toimivaltaan aloitteessa esitetty toimenpide kuuluu. Kaupunginhallitus on

13.11.2023 § 681 päättänyt, että se vastaa valtuutettu Elisa Gebhardin aloitteeseen luteiden ja muiden tuholaisten ennaltaehkäisyn ja torjunnan strategiasta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Elisa Gebhardin aloite
- 2 HSL lausunto
- 3 Helsingin Satama Oy lausunto
- 4 Heka lausunto
- 5 Haso lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 16.04.2024 § 227

HEL 2023-013881 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että kaupunki valmistelee ja toimeenpääntee kiireellisesti lutikoiden ja muiden tuholaisten ennaltaehkäisy- ja torjuntastrategian sekä edistää lutikoiden torjuntatoimia myös muiden oleellisten tahojen kanssa.

Suomessa tavataan luteet-lahkoon kuuluvia hyönteisiä yli 550 eri lajia ja näistä lutikka eli seinälude on ainoa, joka käyttää ihmisen verta ravintonaan. Suomeen on vakiintunut lutikkapopulaatio, mutta matkailu on kasvattanut ongelmaa. Lutikka on ihmisen syöpäläinen ja tarvitsee veriaterian edetäkseen kehitysvaiheesta toiseen. Lutikka luokitellaankin terveystahitaksi. Aikuinen lutikka voi kuitenkin selvitä ilman veriateriaa kuukausia, mikä hankaloittaa niiden häätämistä.

Lutikka lisääntyy ja leviää nopeasti, joten sen ammattimainen torjunta tulee aloittaa viipymättä. Lutikoiden ei tiedetä levittävän tauteja, mutta puremakohtaan voi muodostua kutiava paukama tai allerginen ihoreaktio. Lutikat voivat aiheuttaa myös psyykkistä kuormitusta.

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että ennaltaehkäisy on kustannustehokkain tapa estää lutikoiden leviämistä. Kaupungin eri tahojen omilla sektoreillaan ja yhteistyössä tehdyt ennaltaehkäisevät ja ongelmaan aktiivisesti puuttuvat toimenpiteet ovat vaikuttavimpia, jolloin lutikkaongelma ei pääse kasvamaan missään hallitsemattomaksi haasteeksi. Aloitteessa mainituilla tahoilla on suhtauduttu lutikkariskiin sen edellyttämällä vakavuudella ja on jo tehty sekä suunniteltu tehtävän toimenpiteitä lutikkaongelman ennaltaehkäisemiseksi. Lautakunta arvioi, ettei erilliselle ennaltaehkäisyn ja torjunnan strategian laatimiselle ole tarvetta, sillä nykyisten toimenpiteiden ja jatkossa vielä kehittyvän eri tahojen välisen yhteistyön voidaan katsoa riittävän lutikkariskin hallintaan.

Lutikoiden torjunta Helsingin omassa toiminnassa

Aloitteessa esitetyn mukaisesti lautakunta katsoo, että Helsingin tulee edistää tehokkaita lude- ja muita tuholaiistorjuntakeinoja omassa toiminnassaan kaupungin vuokra-asumisessa, työnantajana, omistajana ja palveluiden tarjoajana.

Torjunta on sitä kustannustehokkaampaa mitä aikaisemmassa vaiheessa ammattimainen tuholaiistorjunta aloitetaan. Lutikat pääsevät siirtymään asunnosta toiseen esimerkiksi epätiiviiden rakenteiden kautta ja suurin riski lutikoiden hallitsemattomaan leviämiseen onkin asukkaan tai kiinteistön omistajatahon reagoimattomuus ongelmaan ajoissa. Asunnon tarkastaminen varmuudella lutikkavapaaksi on kuitenkin erittäin haastavaa, sillä yksittäinen lutikka voi piiloutua hyvin rakenteisiin. Lutikkatarkastusten kannattavuus tilanteissa, joissa ei ole tiedossa olevaa epäilyä tai riskitekijää (esim. naapuriasunnon lutikkaongelma), on harkinnanvarainen asia.

Helsingin Asumisoikeus Oy tiedottaa asukkaita lutikoista useiden eri kanavien kautta. Helsingin Asumisoikeus Oy tarjoaa asukkaille selkeät reitit lutikkailmoituksia varten, jolloin torjuntatarpeeseen voidaan reagoida nopeasti. Helsingin Asumisoikeus Oy:n vastine aloitteeseen on liitteenä.

Helsingin kaupungin asunnot Oy:lla on laaja kokemus lutikoiden torjumisesta. Liitteenä olevassa lausunnossa Helsingin kaupungin asunnot Oy on kuvannut toimintamallit lutikkatilanteessa, ennaltaehkäisevät toimet sekä arvioinut kannattavuutta lutikkatarkastusten kohdistamiselle kaikkiin asuntoihin asukkaiden vaihtuessa.

Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristöterveysyksikkö valvoo ja neuvoo terveydensuojelulain toteutumista tietyissä kaupungin palveluissa, kuten esimerkiksi kouluissa, päiväkodeissa ja sosiaalihuollon kohteissa. Osana valvontaa varmistetaan, että lutikkariski on varauduttu riittäväillä ennaltaehkäisevillä toimilla ja neuvotaan mahdollisissa lutikkatilanteissa.

Kaupunkilaisten neuvominen lutikoiden ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa

Helsingin kaupunki neuvoo ja opastaa kuntalaisia sekä kaupungin toimijoita lutikoihin liittyvissä kysymyksissä muun muassa ympäristöterveysyksikön asumisterveysneuvonnan kautta. Asumisterveysneuvonta on puhelimitse ja sähköpostitse kaupunkilaisille tarjottu palvelu, josta kaupunkilainen voi saada neuvoa tilanteissa, joissa epäilee asuntonsa olosuhteista aiheutuvan terveyshaittaa. Uusituilta Helsingin kaupungin Kodin tuholaiset -sivustolta löytyy myös kattavasti tietoa lutikoista. Ympäristöterveysyksikkö on kouluttanut tarkastajia lutikoiden biologiasta, ennaltaehkäisystä ja torjunnasta. Neuvonnasta annetaan apua myös kodista löytyneen mahdollisen lutikan tunnistamiseen, mutta varsinaisissa torjuntatoimissa ohjataan ammattimaisten torjuntayritysten puoleen. Aloitteen ehdotuksen mukaisesti yksikkö on viestinyt kaupunkilaisille lutikoiden ennaltaehkäisystä matkailussa ennen yleistä lomaviikkoa ja tiedotusta tullaan jatkamaan huomioiden riskiajankohdat.

Ympäristöterveysyksikkö antaa ja on antanut neuvoja lutikkariskin hallitsemiseksi myös kaupungin tytäryhtiöille ja muille yrityksille, jotka ovat yksikön valvontakohteita, kuten hotelleille ja muille majoitustiloille.

Joukkoliikenteen toimet lutikkariskin hallinnassa

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä on antanut liitteenä olevan vastineen aloitteeseen. Ympäristöterveysyksikkö tulee esitetyn toiveen mukaisesti neuvomaan lutikoiden ennaltaehkäisyssä joukkoliikenteen kulkuneuvoissa.

Lämpökäsittely- ja pakastusmahdollisuuksien lisäämisestä kaupunkilaisille

Kaupungilla ei ole mahdollisuutta järjestää tasapuolisesti kaikkia kaupunkilaisia palvelevia lämpö- tai pakastekäsittelyn mahdollisuuksia. Lisäksi irtaimiston siirtäminen lutikkatartunnan toteamisen jälkeen ei ole riskitöntä.

Satamien toimet lutikkariskin hallinnassa

Helsingin Satama Oy on antanut liitteessä olevan vastineen aloitteeseen. Ympäristöterveysyksiköstä on arvioitu, että lutikan havaitseminen satamassa matkustajien matkatavaroista on erittäin haastavaa, sillä lu-

tikka on pieni ja hakeutuu valolta suojaan. Ympäristöterveysyksikkö tulee esitetyn toiveen mukaisesti käymään vuoropuhelua ja neuvomaan lutikoiden ennaltaehkäisystä Helsingin satamissa.

09.04.2024 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Heidi Öjst, yksikön päällikkö: 09 310 50220
heidi.ojst(a)hel.fi